

ságukat utlevelükkel igazoló olyan német állampolgároktól vásárolhatnak, akik a német hatóságok által a kiutazók rendelkezésére bocsátott hivatalos átváltási nyilatkozatot az érmék eladásával egyidejűleg a megbízott pénzügyintézeteknek átadják. Az így vásárolt érmék összege nem haladhatja meg az átváltási nyilatkozatban feltüntetett összeget. A márkaérméket a megbízott pénzügyintézetek hivatalos deviza-pénzárfolyamon a magyar-német devizakompensációban érvényben levő vételi (alacsonyabb) felár hozzászámításával vehetik meg. A vásárolt márkaérmék beszolgáltatásánál a német utasoktól átvett átváltási nyilatkozat a MNB-hoz továbbítandó.

Átváltási nyilatkozattal nem rendelkező német állampolgároktól a megbízott pénzügyintézetek fejenként legfeljebb 10 márka összegű ezüstérmét vásárolhatnak hivatalos deviza-pénzárfolyamon, de felár hozzászámítása nélkül. Az ilyen vásárlásokról az eddigi jegyzékek vezetendők.

A német birodalmi *márka bankjegyek* ezután sem vásárolhatók.

Szelvény beváltásból eredő zárolt számlakövetelések felhasználása. (M. N. B. 250. sz. körlevél.)

1937. január 5. napjától kezdve, amennyiben a letét keletkezésének a tanusítványban megjelölt időpontja és a tanusítvány kiállításának időpontja között még nem telt el legalább 12 hónap, úgy a szelvények bemutatójának (a zárolt követelés tulajdonosának) megfelelő elszámolások, kötlevelek stb. bemutatása útján hitelt érdemlően igazolnia kell, hogy a címleteket (köpenyeket) melyik időpontban és miképpen szerezte meg, illetve, hogy azok korábban hol őriztettek javára. (Vonatkozással a 151. számú körlevél 3. pontjára.)

Külföldi ezüst érmék beszolgáltatása. (M. N. B. 253. sz. körlevél.)

1937. január 22-től kezdve a külföldi ezüst érméket ismét hivatalos pénzárfolyamon — az érvényben lévő felár hozzászámításával — fogja megvásárolni az M. N. B. Az egyéb külföldi váltópénzekre (nikkel, bronz, stb.) vonatkozó rendelkezések továbbra is érvényben maradnak.

Magyar-jugoszláv fűrdőegyezmény. (257. számú körlevél.) A M. N. B. 1937. február hó 13-tól kezdődően a magyar-jugoszláv fűrdőegyezmény keretében beszolgáltatásra kerülő dinár kifizetést és valutát a hivatalos árfolyamon felül 46 % felárral vásárolja meg és a kiutalásra engedélyezett dinár kifizetést és valutát a hivatalos áruárfolyamon felül 47.5% felárral adja el.

Dr. P—ő.

Az 1937. évi jövedelem- és vagyonadó kivetési rendelet újításai.

Az 1937. évi február hó 21-én közzétett 3200/1937. sz. rendelet a jövedelem- és vagyonadó 1937. évi kivetése tárgyában némely ponton eltéréseket mutat az eddig e tekintetben irányadó és legutoljára 1936. évi február hó 16-án közzétett szabályokkal szemben. Az eltéréseket kívánom az alábbiakban röviden ismertetni.

1. Az 1936. évi rendelet a saját kezelésben levő mező- és erdőgazdaság jövedelmének megállapítására vonatkozó 1. §-ában kifeje-

zeten felhívta az adóketető közegek figyelmét arra, hogy az előző gazdasági évekbén az egyes vonatkozásokban uralkodott rossz értékesítési lehetőségek és mutatkozott rendkívüli elemi károk az ország több részében károsan befolyásolták a mezőgazdasági ingatlanok jövedelmezőségét. Erre való tekintettel kimondotta, hogy különös gond fordítandó arra, miszerint a kellően indokolt méltányossági szabályok a kivetésnél alkalmazást nyerjenek.

Ez az utalás az új rendeletbe nem nyert felvételt. A vonatkozó jogalkotói elhatározást nyilván az indokolja, hogy az elmúlt évben általában jobb termés mutatkozott, mint az azt megelőző esztendőben. Mégis nézetem szerint helytelennek mutatkozik az értékesítési lehetőségek kedvezőtlenységéhez, vagy az elemi károkhoz kapcsolódó méltányossági szempontokra való utalás kifejezett mellözése, mert ez az alsófokú adóhatóságokban azt a hitet keltheti, mintha e szabályok ezidén alkalmazásba veendőik nem lennének. Egy ily irányzat pedig az adózók számára adott konkrét kedvezőtlen esetekben a méltányossági szabályok alkalmazásának kiharcolását nehezebbé és körülmenyesebbé teszi.

2. Az új kivetési rendelet ugyancsak a saját kezelésben lévő mező- és erdőgazdaság jövedelmének megállapítására vonatkozó szabályok keretébe egy új utalást vett fel, még pedig a gazdálkodási mód irányában. A rendelet ugyanis felhívja az adóhatóságok figyelmét a belterjes és külterjes gazdálkodás költségemésztésének és rentabilitásának ellentéteire.

Kritikai megjegyzésem itt csak annyi, hogy a rendelet vonatkozó okfejtéseinek felépítéséből — nyilván akaratlanul — a külterjes gazdálkodás kedvezményezése olvasható ki, ami pedig nem lehet semmiképen sem nemzetgazdasági érdek.

3. Újítás a saját kezelésben levő mező- és erdőgazdaság jövedelmének kivetésénél még az is, hogy az új rendelet a földbirtokkal kapcsolatos üzemi veszteségek figyelembevételénél, illetve a földbirtokkezelés esetleges veszteséges összeredményének a többi jövedelmekből való levonhatásánál kifejezett utalást hoz arra, miszerint az adózó vonatkozó álláspontjának elfogadtatásához hiteles mérleg- és nyereségszámla, illetve az összes jövedelemforrásokra kiterjedő számszerű bevallás szükségesletetik.

Az előző rendelet vonatkozó szakasza a veszteségek figyelembevételét sokkal erőteljesebb és szabadabb formában írta elő, aminek fenntartását a kivetési rendszer igazságossága szempontjából különösen a földbirtoknál az új rendszerrel szemben helyesebbnek véltem volna.

E ponton megemlítendő, hogy az új rendeletbe nem nyert felvételt a szőlőgazdaság jövedelmének megállapítása során a szőlőbirtok nyersbevételeét terhelő esetleges veszteségek figyelembevételére vonatkozó külön utalás.

4. A bérbeadott mező- és erdőgazdaság jövedelmének megállapításánál úgy az előző, mint az új rendelet, az egyes mezőgazdasági termények értékelését tartalmazza, még pedig a bér összezszerűségének meghatározása szempontjából. E ponton az értékeléseknél négy terménynél van eltérés, nyilván az időközi értékelőadások következményeként. Az eltérések a következők: A sörárpa métermázsája az új rendelet szerint 18 pengő, szemben a régi 17 pengővel, a takarmányárpa q-ja az új rendelet szerint 14 pengő, szemben a régi 15 pengővel, a tengeri q-ja 12 pengő, szemben a régi 13 P-vel, a köles q-ja 18 pengő, szemben a régi 16 P-vel.

5. Az új rendelet kifejezett utalást tartalmaz arra, hogy a mezőgazdasági bér összezszerűségének meghatározásánál a termények előírt átlagértékéből levonásba hozandók az értékesítéssel kapcsolatos tényleges költségek (fuvardíjak, közvetítői jutalékok). Ez az utalás a régi rendelethől hiányzott.

A kivetési munkálatok pontossága szempontjából az új fogalmazás tekintendő megfelelőbbnek.

6. A házjövedelmekkel kapcsolatos tatarozási és karbantartási költségek levonásával az új rendelet is csakúgy, mint a régi, számol vagyilagosan egyfelől a százalékos átalánylevonással és másfelől a részletesen igazolt számszerűen pontos levonás rendszerével. Egyformán írja elő a két rendelet azt az elvet is, hogy amennyiben az elmúlt években az adózó a két rendszert váltakozóan alkalmazta és a számszerű részletességgel felszámított költségekből arra lehet következtetni, hogy az előző években az épület tatarozása, illetve karbantartása elmulasztott, akkor az elmúlt időszakban igazolás nélkül százalékszerűen érvényesített kiadási átalányt levonásba kell hozni. A különbség a két szöveg között csak annyi, hogy egyfelől az új rendelet szerint 1932-ig lehet visszamenni ezt az évet is beleértve, míg viszont a régi rendelet szerint csak 1933 január 1-ig lehet visszafelé haladni, — másfelől az új rendelet a visszafelé való kutatás határáként beiktatja azt is, ha és amikor a multban egy ily számszerű elszámolás az adózóval szemben már megejtetett. Mindkét különbség technikai részlet jellegével bír, anélkül, hogy az újításnak nagyobb fontosság volna tulajdonítható.

7. Megemlítendő, hogy a rendelet 5. §-a a mezőgazdasági instrukció értékelésének szabályozásánál az érték meghatározások tekintetében számszerű újításokat hoz. Míg a régi rendelet szerint egy számos állapot értéke 100—240 pengőben volt meghatározva, amely kivételesen 80 pengőig volt leszállítható, addig az új rendelet szerint egy számos állapot értéke 150—300 pengő, amely még indokolt esetben is legfeljebb 100 pengőig szállítható le.

Az érték meghatározások megváltozását nyilván az időközi értékelőadások vonták maguk után.

8. Lényeges eltérést tartalmaz a rendelet 6. §-a a városi ingatlanok és községi belsőségek értékelésénél. Lényeges új rendelkezés

itt az, hogy a házrészvénytársaságok és házszövetkezetek részvényei, illetve részjegyei a részvénytársaságok, illetve szövetkezet tulajdonában lévő ház értékelésének alapulvételével értékelendők, még pedig akkép, hogy meghatározzatik a ház értéke ugyanúgy, mintha maga a ház képezné a vagyonadókiivetés tárgyát és ez az érték osztatik azután el a részvények, illetve részjegyek számával. Az így egy részvényre, illetve részjegyre jutó összeg állítandó be, mint a részvények, illetőleg részjegyek tőkeértéke.

A vonatkozó rendeleti intézkedés két szempontból vehető kritika alá.

A rendelet abban adja az intézkedés legis ratioját, hogy a részvénytársaság, illetve szövetkezet részvényein, illetve részjegyein a házrészvénytársaságnál, illetőleg házszövetkezetnél lakáshasználati jog alapszik, tehát a részvény, illetve részjegy mintegy a lakáshasználati jog kifejezője és ellenértéke. Ez a megállapítás téves, mert a házrészvénytársaságok és házszövetkezetek túlnyomó többségénél nem ez a tényleges helyzet.

A második kritikai megjegyzés fontosabb, mert a rendeleti parancsnak lényegét érinti. A rendelet által előírt értékelési mód nézetem szerint nem teljes. A részvény, illetve részjegy a házrészvénytársaságnál és házszövetkezetnél is ugyanúgy, mint más részvénytársaságnál, vagy szövetkezetnél a társulati vagyon hányadának kifejezője. A társulati vagyon azonban nem egyenlő a társulat birtokában lévő házvagyon értékével, mert az eseteknek nyilván túlnyomó többségében a részvénytársaság és szövetkezet vagyonához egyéb cselekvőségek és szenvedőségek is tartoznak. Ezeket a részvény és részjegy értékelésénél figyelmen kívül hagyni nem lehet és nem szabad. A rendeletnek kifejezett utalást kellett volna ez irányban tartalmaznia avégből, hogy adózók felesleges kivetési ellentétektől és jogorvoslati kényszerűségektől megóvassanak.

E ponton megemlítem, hogy helyesnek vélném a házrészvénytársaságok és házszövetkezetek sokszor tárgyalt adózási kérdésének végleges felszámolását. Ennek legegyszerűbb módjával az kínálkozik, ha az illető társulatok formai tulajdonában lévő ingatlanok átkerülnek azon természetes személyek nevére, akik a társulatok mögött állanak. E műveletnek teljes általánosságban való gyakorlatbavétele azonban csak akkor lehetséges, ha előbb annak teljes illetékmentesség biztosittatik. Nézetem az, hogy e feltételezett álhelyzetek feloldása, tehát ezen speciális illetékmentesség bevezetése fontos adóztatási, vagyis kincstári érdek.

9. A házak értékelésének szabálycsoportjába beiktatott további új rendelkezés a társasházakra vonatkozik és részletes megállapítást tartalmaz a társasházi illetőségek értékelése tekintetében. A rendelkezés lényege az, hogy a társasházaknál minden egyes társtulajdonos vagyona két részből áll: 1. a törzsbetétben felvett és közös tulajdont képező telekből és az épület bizonyos természetben meg nem

osztható részeiből és 2. az albetétben felvett tulajdonostársi illetőségből.

Ez a rendelkezés folyománya az 1924. évi XII. t.-c. rendelkezéseinek és mint ilyen, csak a kivetési közegek munkájának megkönnyítéseként nyert nyilván a rendeletben egészen speciális szabályként felvételt.

10. Az új rendelet 8. és 11. §-ai az idegen pénznemek, illetve ilyenekben kifejezett tartozások értékelésénél az eddig is szerepelt aranydollár és aranyfont mellé felveszi az arany svájci frankban, arany hollandi forintban és arany francia frankban kifejezett értékeket is, sőt külön rendelkezést tartalmaz az 1928. évi jún. 25-iki francia valutatörvény életbelépése előtt kikötött arany francia frank értékelése tekintetében is.

Dr. Gl. A.

JOGGYAKORLAT.

A judikatura kiemelkedő döntései.

Gyermek *törvényes származását* csak a *férj* van jogosítva megtámadni, sőt a férj által indított perbe harmadik személyek be sem avatkozhatnak. A Magánjogi Törvénykönyv Javaslatának ezzel ellentétes rendelkezései a mai joggal nem állnak összhangban. (P. III. 3662/1936.)

A P. III. 3465/1936. sz. ítélet szerint törvényességnek a férj által való megtámadása nincsen határidőhöz kötve, annak hosszu — 16 éven keresztüli — nem gyakorlása azonban a megtámadástól való lemondásnak minősül olyankor, amidőn az apa 15 éven át nevelte és tartotta a gyermeket mint a sajátját és a megtámadási jog sem azáltal nem éled fel, hogy a gyermek az apával tiszteletlenül bánt, sem pedig azáltal, hogy az apa a gyermek anyjának halála után újból megnősül.

*

A házastárs a házastársa által beleegyezése nélkül kötött *örökbefogadási szerződést* megtámadhatja, ha a szerződés rá nézve a fennforgó kivételes körülményekre tekintettel *jelentékeny sérelemmel* jár. Nem tekinthetők ily jelentékeny sérelemnek oly tények, amelyek minden örökbefogadási jogviszonynál előfordulnak: az örökbefogadottat mögillető tartás értékének elvonása, az özvegyi jog megszorítása és a hitvesi öröklési jog esetleges meghiusítása. (P. III. 2853/1936.)

Az örökbefogadó természetes *anya* a P. III. 3065/1936. sz. ítélet szerint az örökbefogadási szerződést saját személyében csak *eredeti érvénytelenség* okából, valamint a szerződésben megállapított *feltételek be nem tartása* miatt támadhatja meg annyiban, amennyiben ezek a körülmények az ő jogaira is kihatással vannak; ezzel szemben nem támadhatja meg az örökbefogadási szerződést azon a címen, hogy az örökbefogadó termé-